

Gadki z psem 1

Autor: Katarzyna Seidel

Konsultacja: Joanna Marszał-Kotas, Marta Skierkowska

Metody pracy:

projekcja filmu, dyskusja.

Sprzęt, materiały:

laptop/komputer z wyświetlaczem, umożliwiający wyświetlenie filmu (film dostępny online na stronie www.gadki.fdds.pl), zestaw składający się z dwóch (czerwonych i zielonych) piłeczek/klocków/kartek, itp. – po jednym dla każdego dziecka

Czas:

30' (zaproponowane zajęcia można także podzielić na dwie lub więcej części, robiąc przerwę po każdej z 5 liter i zasad)

Cel zajęć:

- nauczenie dzieci zasad, które mogą pomóc ochronić je przed wykorzystywaniem seksualnym,
- rozwijanie umiejętności rozpoznawania sytuacji trudnych i niebezpiecznych oraz umiejętności reagowania na nie.

Po zakończeniu zajęć dziecko wie:

- jak rozpoznać sytuację zagrażającą jego bezpieczeństwu,
- jak reagować w sytuacjach związanych z zagrożeniem przemocą lub wykorzystywaniem seksualnym.

Wstęp dla prowadzących zajęcia

Zajęcia edukacyjne dla dzieci „GADKI z psem” to bardzo syntetyczna propozycja działań z zakresu profilaktyki uniwersalnej problemu wykorzystywania seksualnego dzieci, dająca możliwość omówienia z dziećmi treści przekazywanych w filmie animowanym „GADKI z psem”.¹

Realizacja tych zajęć może się przyczynić do wczesnego rozpoznania przez same dzieci trudnych, zagrażających sytuacji i reagowania na nie. Zajęcia profilaktyczne nie dają gwarancji ochrony dziecka przed krzywdzeniem, stają się jednak okazją do wyposażenia dzieci w wiedzę i umiejętności rozpoznawania zagrożenia oraz skutecznego reagowania.

Ważne jest, by dzieci zwracały się do dorosłych o pomoc i umiały mówić o trudnej dla nich sytuacji na jak najwcześniejszym etapie. Kanwą tematów poruszanych w scenariuszu jest akronim GADKI*, którego poszczególne litery wyznaczają zasady, przydatne w edukacji dziecka na tematy związane z ochroną dzieci przed przemocą i wykorzystywaniem:

G – gdy mówisz „nie”, to znaczy „nie”,

A – alarmuj, gdy potrzebujesz pomocy,

D – dobrze zrobisz, mówiąc o tajemnicach, które cię niepokoją,

K – koniecznie pamiętaj, że twoje ciało należy do ciebie,

I – intymne części ciała są intymne/ściśle prywatne.

Zajęcia „GADKI z psem”, realizowane z użyciem filmu animowanego, stanowią uzupełnienie lub działanie przypominające dla bloku zajęć profilaktycznych „Chronimy Dzieci”. Autorzy rekomendują w pierwszej kolejności realizację pełnego scenariusza „Chronimy Dzieci”(cz. 1 lub 2, w zależności od wieku i możliwości poznawczych dzieci) jako narzędzia bardziej kompleksowego i pozwalającego na głębsze poruszenie poszczególnych tematów, jednak zajęcia „GADKI z psem” mogą też poprzedzić blok zajęć „Chronimy Dzieci” i być wstępem do poruszanej podczas kolejnych zajęć tematyki, a także pomóc określić tematy wymagające głębszego omówienia z dziećmi.

¹ gadki.fdds.pl

Scenariusz zajęć

WPROWADZENIE

Prowadzący mówi:

Ciekawa jestem, kto z was ma w domu jakieś zwierzę? Słyszę, że macie różne zwierzęta: chomiki, świnki morskie, psy i koty, niektórzy z was mają rybki. Co można robić ze zwierzętami? Oczywiście można je karmić, wyprowadzać je na spacer, głaskać, można się z nimi bawić, biegać. Dziś chciałabym, abyście poznali zwierzętka, którego ja dobrze znam. To pies, który potrafi mówić i uczy dzieci zasad, dzięki którym mogą czuć się bezpieczne. Chciałabym, byście uważnie obejrżeli ze mną film i spróbowali zapamiętać jak najwięcej zasad, o których będzie opowiadał pies.

Prowadzący puszcza całość filmu, a następnie – w celu omówienia wszystkich zasad – wyświetla jego fragmenty. Wstęp oraz pierwszą zasadę: „G – gdy mówisz «nie», to znaczy «nie»” obejmuje fragment 0.00–1.09.

Prowadzący rozpoczyna dyskusję na temat filmu:

Co ważnego powiedział nam pies? Tak, pies nauczył nas, że mamy prawo powiedzieć „nie”. A kto z was zapamiętał, w jakich sytuacjach możemy lub powinniśmy powiedzieć „nie”? Pies z filmu mówił, że jeśli ktoś zachęca was, żebyście gdzieś poszli, pojechali lub coś zrobili, a waszych rodziców nie ma w pobliżu i nie możecie zapytać ich o zgodę, powiedzcie „NIE”. To ważna zasada i chciałabym, żebyśmy wszyscy dobrze ją zapamiętali. Sprawdzę, czy dobrze ją zrozumieliście. Będziemy sobie teraz wyobrażać różne sytuacje i jeżeli uznacie, że trzeba odmówić, podnieście czerwoną piłeczkę/klocek/kartkę, tak abym mogła ją zobaczyć. Jeśli sytuacja jest bezpieczna i można się na nią zgodzić, podnieście zieloną piłeczkę/kartkę/klocek.

Prowadzący rozdaje każdemu dziecku po dwie pomoce dydaktyczne (klocki, kartki, piłeczki, itp.) w kolorze zielonym i czerwonym. Następnie podaje przykłady sytuacji. Na bieżąco komentuje decyzje dzieci, wyjaśniając ewentualne wątpliwości.

1. Sąsiadka zaprasza cię do swojego mieszkania i chce poczęstować cię kawałkiem ciasta. Co jej odpowiesz?
2. Koleżanka z przedszkola prosi cię, żebyś stał z nią w parze.
3. Starszy kuzyn chce pokazać ci film. Mówi, że to film tylko dla dorosłych.
4. Pan od tańców chce pomóc ci się przebrać po zajęciach, chociaż przecież sam doskonale to potrafisz.
5. W przedszkolu kolega chce wejść z tobą do toalety.
6. Pani w przedszkolu zmusza cię do zjedzenia zupy, której nie lubisz.
7. Na spacerze w parku podchodzi do ciebie pan, którego nie znasz, i chce zrobić ci zdjęcie.

Wskazówki dla prowadzącego:

Ważne jest, aby zachęcać wszystkie dzieci do wypowiedzania się i omawiania ewentualne wątpliwości.

Prowadzący podsumowuje:

Widzę, że dobrze rozumiecie pierwszą zasadę. Powtórzmy ją sobie wspólnie: „Gdy mówisz «nie», to znaczy «nie»”. Posłuchajcie teraz kolejnej zasady, o której powie nam pies.

Prowadzący puszcza fragment filmu Gadki z psem prezentujący zasadę: „A – alarmuj, gdy potrzebujesz pomocy” (1.1–2.21).

Prowadzący mówi:

Pies przedstawił nam ważną zasadę: „A – alarmuj, gdy potrzebujesz pomocy”. Kto z was wie, co to znaczy „alarmować”? Tak, „alarmować” to znaczy „wołać na pomoc, krzyknąć, zadzwonić do rodziców lub do innej bliskiej osoby”.

A co możemy wołać, gdy chcemy kogoś zaalarmować? Pamiętajcie, co odpowiedział nam pies? Możemy zawołać: „Na pomoc!”, „Ratunku!”, „Pali się!”. Możemy też krzyknąć: „Potrzebuję pomocy!”. Możemy również wołać rodziców lub inną bliską osobę, która jest w pobliżu. Wiemy już, co możemy krzyknąć, gdy potrzebujemy pomocy. Teraz zaproszę obok siebie kilka osób i będziemy ćwiczyć alarmowanie – kto chciałby pokazać, jak należy alarmować?

Prowadzący zaprasza kilkoro dzieci na środek, zwracając uwagę, by wśród nich znalazły się też dzieci mniej śmiałe. Następnie każdemu z dzieci zadaje sytuację do przećwiczenia, prosząc, aby dziecko głośno zaalarmowało. Po każdej sytuacji prowadzący pyta pozostałe dzieci, jak jeszcze można było w tej sytuacji zaalarmować (co wołać lub co zrobić).

Przykłady sytuacji:

1. Podczas zakupów w sklepie z mamą nieznajoma pani nagle bierze cię za rękę.
2. Podczas zabawy w piaskownicy podchodzi do ciebie starszy chłopiec i sypie ci piaskiem na głowę.
3. W sali zabaw nieznajoma dziewczynka ciągle cię popycha i nie pozwala ci zjechać ze zjeżdżalni.
4. Na podwórku podczas zabawy w chowanego podchodzi do ciebie pan, którego nie znasz, i mówi, że pokaże ci, gdzie się schowały dzieci. Musisz tylko z nim pójść.

Prowadzący mówi:

Wiemy już, co to znaczy „alarmować” i jak można to zrobić. Jesteście ciekawi, co jeszcze chce nam powiedzieć pies z filmu?

Prowadzący puszcza fragment filmu Gadki z psem prezentujący zasadę: „D – dobrze zrobisz, mówiąc o tajemnicach, które cię niepokoją” (2.21–3.10).

Prowadzący mówi i zachęca dzieci do aktywnego włączania się w dyskusję:

Kolejna ważna zasada dotyczy tajemnic i sekretów. Powiedzcie mi, czy dzieci mogą mieć swoje tajemnice? A czy każda tajemnica może być utrzymywana w sekrecie? Usłyszeliśmy, że tajemnice mogą być dobre i złe. Kto mi powie, jak rozpoznać dobrą tajemnicę? A na czym polega zła tajemnica?

W filmie pojawiło się słowo „niepokoić”. Co ono znaczy?

Wskazówki dla prowadzącego

Dzieci prawdopodobnie będą podawać przykłady dobrych i złych tajemnic wymienionych w filmie. Warto zadbać o to, żeby w podsumowaniu pojawiły się następujące informacje:

- zła tajemnica może wzbudzić strach, złość lub wstyd,
- zła tajemnica to taka, do której namawia nas osoba, której nie znamy,
- zła tajemnica wiąże się ze zrobieniem komuś przykrości np. wyśmianiem, zawstydzeniem
- zła tajemnica to taka, o której nie można powiedzieć rodzicom, pani w przedszkolu lub innym bliskim osobom, nawet jeżeli o jej dochowanie prosi osoba, którą znamy

Prowadzący mówi:

Złych tajemnic nie można ukrywać. Pamiętajcie, dobrze zrobicie, jeśli o nich powiecie osobie, której ufacie. Jeśli macie wątpliwość, czy jakaś tajemnica jest dobra, czy zła, zapytajcie o to zaufaną osobę dorosłą.

Każdy z nas ma w otoczeniu taką osobę, której może powiedzieć o każdej tajemnicy. Może to być babcia, mama, tata, pani z przedszkola. Komu wy możecie powierzyć swoją tajemnicę? Zastanówcie się i po kolei powiedzcie mi, kim jest ta osoba.

Wskazówka dla prowadzącego

Dzieci często wymieniają osoby powszechnie uważane za godne zaufania, np. policjanta, strażnika miejskiego, strażaka. Podczas dyskusji należy naprowadzać dzieci na osoby z bliskiego otoczenia, z którymi dziecko ma częsty kontakt: rodzice, dziadkowie, starsze rodzeństwo, nauczycielka z przedszkola.

Jeżeli dzieci są już po zajęciach z cyklu Chronimy Dzieci 1, można posłużyć się przygotowanym wcześniej drzewem zaufanych dorosłych, ilustrującym zaufane osoby z otoczenia dziecka (spotkanie 2 – Znam bezpieczne zasady, ćwiczenie 6 – Komu powiem?).

Prowadzący mówi:

Czy zapamiętaliście trzecią zasadę? Kto ją nam wszystkim powtórzy? „D – dobrze zrobisz, mówiąc o tajemnicach, które cię niepokoją”. To bardzo ważna zasada. Zostały nam jeszcze dwie – chcecie je poznać?

Prowadzący puszcza fragment filmu Gadki z psem prezentujący kolejną zasadę: „K – koniecznie pamiętaj, że twoje ciało należy tylko do ciebie” (3.10–3.44).

Prowadzący zadaje dzieciom pytania ułatwiające zrozumienie i zapamiętanie zasady związanej z cielesnością:

1. Czy każdy może złapać was za rękę?
2. Czy zawsze możemy się przytulić do kolegi lub koleżanki z przedszkola?
3. A czy można się bić?
4. A czy możemy sobie przybijać „piątki”?
5. Czy lubicie, gdy ktoś was łaskocze?
6. Czy możemy odmówić, gdy ktoś chce nas dotknąć?
7. Co możemy zrobić, gdy ktoś chce nas przytulić, pogłaskać, połaskotać albo pocałować, a my nie mamy na to ochoty?

Prowadzący podsumowuje dyskusję:

Widzę, że dobrze rozumiecie, że to wy macie prawo decydować o tym, kto może dotykać waszego ciała. O tym właśnie mówi nam zasada: „Koniecznie pamiętaj, że twoje ciało należy tylko do ciebie”. Jeżeli ktoś – osoba dorosła albo inne dziecko – was dotyka, a wy tego nie chcecie, powiedzcie: „Nie zgadzam się”, „Nie rób tego”, „Nie chcę, żebyś to robił”. W takiej sytuacji możecie też zawołać kogoś na pomoc, czyli zaalarmować. Można również odsunąć się od takiej osoby.

Wskazówka dla prowadzącego:

Dzieci często utożsamiają niechciany dotyk z bólem. Ważne, aby dyskusja doprowadziła grupę do wniosku, że również łaskotki lub pocałunki mogą być nieprzyjemne bądź niechciane i że nie trzeba się na nie zgadzać. Podczas tego ćwiczenia można się posłużyć dodatkowymi materiałami, np. zdjęciami lub ilustracjami, przedstawiającymi różne rodzaje dotyku: przytulanie, podawanie ręki, łaskotanie, pocałunek itd. (do samodzielnego przygotowania przez prowadzącego).

Prowadzący mówi:

Na sznurku wisi już ostatnia literka. Zobaczmy, co się pod nią kryje.

Prowadzący puszcza fragment filmu Gadki z psem prezentujący ostatnią zasadę: „I – intymne części ciała są szczególnie chronione” (3.44-4.22).

Prowadzący mówi:

Pies przypomniał nam o tym, że każdy z nas ma intymne części ciała. Intymne, czyli prywatne i zakryte. Czym je zakrywamy? Te części ciała są zakryte prawie cały czas majteczkami, koszulką albo kostiumem kąpielowym. Czy możemy dotykać lub oglądać intymne części ciała innych osób? A czy inne osoby mogą nas dotykać lub oglądać nasze części intymne?

Może się zdarzyć, że intymne części ciała będzie chciał zobaczyć np. lekarz. Zawsze jednak powinien robić to w towarzystwie rodziców, uprzedzić i opowiedzieć, po co to robi. W innych sytuacjach części intymne waszego ciała są zakryte – czyli niedostępne dla innych osób. Nikt nie ma prawa was tam dotykać ani oglądać. Jeżeli natomiast tak się stanie – należy powiedzieć „nie”, odsunąć się lub uciec od takiej osoby, zaalarmować oraz koniecznie powiedzieć o tym osobie, której ufacie, np. rodzicom, babci albo mnie.

Wskazówka dla prowadzącego:

Ta część często budzi obawy osób prowadzących. Należy pamiętać, że jej celem jest przekazanie dzieciom ważnej zasady dotyczącej ochrony przed wykorzystywaniem seksualnym. Może się zdarzyć, że dzieci zaczną wymieniać konkretne nazwy miejsc intymnych, również te uznawane za wulgarne. Wówczas warto wygasić podawanie przykładów nazw i podsumować, że wszystkie wymienione przez dzieci nazwy dotyczą miejsc intymnych, które powinny być szczególnie chronione – bez względu na to, jak są nazywane.

Prowadzący puszcza dzieciom końcówkę filmu z podsumowaniem. Na koniec warto powtórzyć wspólnie z dziećmi wszystkie zasady i pytać, jaka zasada kryje się pod wybraną literą.

Prowadzący podsumowuje całe zajęcia:

Chciałabym, żebyście dobrze zapamiętali te zasady – są bardzo ważne. W przedszkolu będziemy jeszcze do nich wracać i sobie o nich przypominać w różnych sytuacjach. Teraz rozdaję wam kolorowankę – przedstawia ona napis „GADKI”. Możecie pokolorować litery tworzące napis. Po przyjeździe do domu zapytajcie rodziców, czy znają GADKI i zasady, o których dzisiaj rozmawialiśmy. Pokażcie im też wasze kolorowanki.

Pokoloruj.

